

УДК 338.439.02

С. І. Васильєва,

аспірант, Національний університет харчових технологій, м. Київ

АНАЛІЗ ЗМІН ВАРТОСТІ ПРОДУКТІВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА РИНКУ УКРАЇНИ ЗА 2009 РІК

У статті проведено аналіз індексів цін на продукцію харчової промисловості в Україні, що характеризують процес економічного розвитку галузі. Виявлено, що економічна криза зумовила тривалу відсутність еквівалентного обміну між продукцією підприємств харчової промисловості та послугами, які їм надаються, що призвело до коливання індексів цін на продукцію.

In the article the analysis of price indexes is conducted on the products of food industry in Ukraine, that characterize the process of economic development of industry. It is discovered that an economic crisis stipulated the protracted absence of equivalent exchange between the products of enterprises of food industry and services which he get, that resulted in oscillation of price indexes on products.

Ключові слова: інноваційний розвиток підприємств, обсяг виробництва продукції, індекс цін.
Key words: innovative development of enterprises, production of goods volume, price index.

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ

На даний час стримування на підприємствах упровадження інновацій пов'язане з високою ціною на нові техніко-технологічні ресурси. Підвищення ефективності діяльності підприємства дає можливість впроваджувати інноваційні проекти на підприємствах.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Останнім часом опубліковано ряд робіт українських дослідників, які аналізували розвиток інноваційної діяльності в Україні, зокрема це Череп А.В., Ніколаєнко С.М., Гончарова Н.П., Коцинський Б.Б., Никончук В.М. та інші.

Мета статті полягає в дослідженні залежності інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості від рівня встановлених цін на продукцію підприємства.

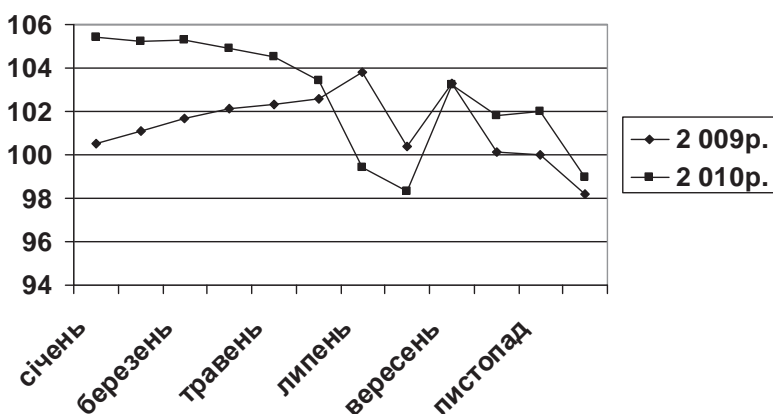

Рис. 1. Зміни обсягів сільськогосподарського виробництва

ОСНОВНИЙ МАТЕРІАЛ

Інноваційний розвиток підприємств харчової промисловості залежить від зовнішніх чинників впливу, до яких слід віднести обсяг інвестиційних ресурсів, інноваційних ресурсів та рівень паритетності цін. На сьогодні сільськогосподарські підприємства потребують, для розвитку інноваційної діяльності, інноваційного забезпечення процесів виробництва [3].

При аналізі тематики було визначено, що загальний обсяг виробництва продукції сільського господарства в усіх категоріях господарств за січень-липень 2010 р. порівняно з відповідним періодом 2009 р. скоротився на 0,6%, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах — на 4,7%, у господарствах населення — зріс на 3,6% (рис. 1).

Обсяг виробництва продукції рослинництва порівняно з січнем-липнем 2009р. був меншим на 5,7%, у тому числі в аграрних підприємствах — на 16,7%, а в господарствах населення — збільшився на 12,5% [1].

Загальний обсяг реалізованої підприємствами харчової промисловості власної виробленої продукції за січень-липень 2010р. порівняно з відповідним періодом 2009р. зменшився на 9%, у тому числі продукції рослинництва — на 23%, а тваринництва — збільшився на 10%.

Середні ціни продажу аграрної продукції сільськогосподарськими

підприємствами за всіма напрямками реалізації за січень-липень 2010р. порівняно з відповідним періодом 2009р. зросли на 22%, у тому числі продукції рослинництва — на 34%, тваринництва — на 12%. У липні 2010р. порівняно з червнем середні ціни реалізації сільськогосподарської продукції зросли на 5%, у тому числі продукції рослинництва — на 8%, продукції тваринництва — знизилася на 0,3%.

На 1 серпня 2010 р. у підприємствах харчової промисловості (крім малих), що здійснюють зберігання, переробку зернових культур, було в наявності 16,9 млн т зерна (на 21% менше проти 1 серпня 2009 р.), у тому числі 10,9 млн т пшениці, 4,2 млн т ячменю, по 0,5 млн т кукурудзи та жита. Безпосередньо в аграрних підприємствах зберігалася 10,9 млн т зерна (на 16% менше), у тому числі 6,8 млн т пшениці, 2,9 млн т ячменю, 0,3 млн т кукурудзи, 0,2 млн т жита. Зернозберігаючі та зернопереробні підприємства мали в наявності 6,0 млн т зерна (на 27% менше), у тому числі зернозберігаючі — 4,4 млн т (на 26% менше).

Запаси насіння сояшнику становили 0,5 млн т (на 17% менше, ніж на 1 серпня 2009 р.), із них безпосередньо в аграрних підприємствах (крім малих) зберігалася 0,2 млн т (на 6% більше), підприємствах, що здійснюють його переробку та зберігання, — 0,3 млн т (на 28% менше, ніж торік).

Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування підприємств у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів за січень-лютий 2009 р. склав 1058,5 млн грн. Серед підприємств харчової промисловості 54,9 % — одержали прибуток (1604,5 млн грн.), 45,1 % підприємств одержали збиток (546 млн грн.).

Індекс споживчих цін в цілому по Україні у березні 2009 року становив 105,9 % (до грудня 2008 р.) та 101,4 відсотка (до лютого 2009 р.), в тому числі по продуктах харчування та безалкогольних напоях — з початку року 106,1 % та 101,5 % (до лютого 2009 р.). Індекс споживчих цін (індекс інфляції) у січні-липні 2010 р. становив 103,1% (у січні-липні 2009 р. — 108,5%).

На споживчому ринку у березні ціни на продукти харчування та безалкогольні напої зросли на 1,5%, на алкогольні напої та тютюнові вироби — на 2,4%. У березні 2009 р. подорожчали: цукор — на 7,3%, масло — на 3,8%, безалкогольні напої — на 3%, олія — на 2,5%, фрукти — на 2,4%, хліб та хлібопродукти — на 2,2%, м'ясо та м'ясопродукти — на 0,6%, макаронні вироби — на 1,1%, сир і м'який сир (творог) — на 0,9%. У порівнянні з лютим 2009 р. подешев-

шали яйця — на 5,9%, молоко — на 0,8% та овочі — на 0,7%.

Порівняно з груднем 2008 р. ціни на продукти харчування та безалкогольні напої підвищились на 6,1%, на алкогольні напої, тютюнові вироби — на 7,2%. Подорожчали такі види продукції: масло — на 16,7%, безалкогольні напої — на 14,8%, цукор — на 14,4%, фрукти — на 9,4%, овочі — на 8,4%, м'ясо та м'ясопродукти — на 5,2%, хліб і хлібопродукти — на 4,6%, сир і м'який сир (творог) — на 4,3%, макаронні вироби — на 3%, молоко — на 1,8%, олія — на 1,5%. Водночас подешевшали яйця — на 23,7%.

Індекс цін виробників промислової продукції по виробництву харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів у березні 2009 р. (до лютого 2009 р.) становив 102,2%. Найбільше подорожчала продукція підприємств з виробництва тютюнових виробів — на 7,7%, макаронних виробів — на 5,3%, м'яса та м'ясопродуктів — на 3,2%, цукру — на 2,4%, молочних продуктів та морозива, напоїв, рибних продуктів — на 2,0%, хліба та хлібобулочних виробів — на 1,5%. Водночас у виробництві олії та тваринних жирів ціни знизилася на 1,5%.

У березні 2009 р. (порівняно до грудня 2008 р.) у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів ціни зросли на 7,7%. Подорожчала продукція у виробництві цукру (на 17,4%), напоїв (на 8,1%), м'яса та м'ясних продуктів (на 6,8%), молочних продуктів та морозива (на 5,7%), хліба та хлібобулочних виробів (на 5,6%).

У березні 2009 р. найбільше зростання індексу споживчих цін (порівняно до лютого 2009 р.) на продукти харчування та безалкогольні напої спостерігалася в наступних регіонах України: в Запорізькій області — 102,4%, в АР Крим та Сумській області індекс склав 102,1%, в Одеській — 102,0%, в Львівській та Черкаській — 101,7%, в Харківській та Херсонській областях — 101,6%, в Дніпропетровській, Миколаївській, Полтавській, Рівненській областях, в м. Києві та м. Севастополі — 101,5%, в Вінницькій, Київській та Луганській областях — 101,4%, в Волинській, Донецькій, Івано-Франківській, Тернопільській та Хмельницькій областях — 101,3%, в Закарпатській та Чернігівській областях — 101,2%, в Кіровоградській — 101,1%, Житомирській — 101,0%, в Чернівецькій області — 100,6%.

Підвищення цін на продукцію харчової промисловості зумовлене підвищенням енергозатрат на виробництво продукції, оскільки Україна залежить від зовнішніх надходжень нафти та газу.

Ми проаналізували положення безпосередньо в Україні, зокрема в Дніпропетровській області, у галузі підприємств харчової промисловості, напоїв та тютюнових виробів індекс виробництва склав 94,5%. Скоротились обсяги виробництва на підприємствах з виробництва м'яса та м'ясних продуктів, перероблення та консервування овочів та фруктів, виробництва напоїв, хліба та хлібобулочних виробів, сухарів, печива, пирогів і тістечок тривалого зберігання, макаронних виробів. Підсумки роботи галузі фіксують зменшення обсягів виробництва продуктів кисломолочних та борошна на 1,6% кожного, ковбасних виробів — на 1,8%, хлібобулочних — на 3,7%, м'яса і субпродуктів харчових свійської птиці, свіжих чи охолоджених — на 9%, хлібців хрустких, сухарів, хліба для тостів, виробів хрустких аналогічного типу — на 9,4%, напоїв безалкогольних — на 18%, печива солодкого і вафлів — на 42,4%. Водночас збільшено випуск свинини свіжої (парної) чи охолодженої на 1,7%, олії соняшникової нерафінованої — на 7,7%, соків фруктових та овочевих, нектарів — на 14,2%, молока обробленого рідкого — на 17,3%, виробів макаронних без начинки, не підданих тепловому обробленню — на 25,8%.

За січень-липень 2010р. загальне виробництво продукції сільського господарства порівняно з січнем-липнем 2009р. збільшилося на 2,4%, у т.ч. в сільськогосподарських підприємствах зменшилося на 0,6%, у господарствах населення зросло на 7,3%.

Загальний обсяг реалізованої підприємствами харчової промисловості власної виробленої продукції за січень-липень 2010р. порівняно з відповідним періодом 2009р. зменшився на 7,7%, у т.ч. продукції рослинництва — на 24,3%, продукції тваринництва, навпаки, збільшився на 5%. У структурі загального обсягу реалізації продукція рослинництва займала 42,4%, тваринництва — 57,6% (у січні-липні 2009р. відповідно 43,7% та 56,3%).

Можна дійти висновку, що навіть значні переваги науково-технічних розробок та високі результати їх впровадження в діяльність підприємств стримують підприємства від їх впровадження. Це зумовлюється високою ціною на нові техніко-технологічні ресурси, яку на сьогоднішні можуть сплатити не всі підприємства. Важливу роль в економічному сталому розвитку підприємств харчової промисловості відіграють встановлені ціни на реалізовану продукцію [3].

Проте в деяких регіонах Дніпропетровської області здійснюється впровадження інновацій у виробництво, зокрема в м. Дніпропетровськ,

м. Дніпродзержинськ, м. Жовті Води, м. Кривий ріг [4].

Ціни зростають, платоспроможність падає і в цьому з'являється необхідність впровадження інновацій на підприємствах.

Оскільки ціни на продукцію харчової промисловості підвищуються, необхідно проводити заходи щодо зниження ціни, а, як наслідок, підвищиться конкурентоспроможність продукції та конкурентоспроможність підприємства.

Підприємствам харчової промисловості необхідно переглянути ведення своєї господарської діяльності та зосередити свою роботу на впровадженні сучасних технологій виробництва.

Це дозволить забезпечити злагоджену роботу у межах економічної системи підприємства, окремих функціональних і структурних підрозділах, трудових колективах, що підвищить його конкурентоспроможність.

Витрати на інноваційну діяльність на підприємствах харчової промисловості проводяться за рахунок власних коштів

Економічна криза зумовила тривалу відсутність еквівалентного обміну між продукцією підприємств харчової промисловості та послугами, які йому надаються, що призвело до коливання індексів цін на продукцію.

ВИСНОВКИ

Таким чином, можна зробити висновок, що для підвищення конкурентоздатності підприємств харчової промисловості необхідно впроваджувати інноваційну продукцію та сучасні технології виробництва. Коливання індексів ці на продукцію підприємств харчової промисловості зумовлене різницею між продукцією підприємства та вартістю послуг які підприємство споживає.

Література:

1. Державний комітет статистики України, 2009. Веб-сайт Держкомстату України [Електронний ресурс]. — Режим доступу.: <http://www.ukrstat.gov.ua>
 2. Державний комітет статистики України, Головне управління статистики у дніпропетровській області 2010. — Режим доступу.: <http://www.dneprstat.gov.ua>
 3. Никончук В.М. Економічна сталість сільськогосподарських підприємств (на прикладі рівненської області) / В.М. Никончук // Актуальні проблеми економіки. — 2009. — № 11. — С. 120.
 4. Шпільова О.М. Дніпропетровщина в цифрах у 2009 році статистичний збірник. — Дніпропетровськ, 2010. — С. 122.
- Стаття надійшла до редакції 18.05.2011 р.*